

Sygn. akt VII U 2233/13

WYROK W IMIENIU RZECZYPOSPOLITEJ POLSKIEJ

Dnia 4 lutego 2014 r.

Sąd Okręgowy w Gdańsku

VII Wydział Pracy i Ubezpieczeń Społecznych

w składzie:

Przewodniczący: SSO Bożenna Zalewska

Protokolant: st. sekr. sądowy Ala Pilewska-Grabowska

po rozpoznaniu w dniu 4 lutego 2014 r. w Gdańsku

sprawy T. G.

przeciwko Zakładowi Ubezpieczeń Społecznych Oddział w G.

o prawo do emerytury

na skutek odwołania T. G.

od decyzji Zakładu Ubezpieczeń Społecznych Oddział w G.

z dnia 11 września 2013 24 września 2013 r. nr (...)

oddala odwołania.

Sygn. akt VII U 2233/13

UZASADNIENIE

Decyzją z dnia 11 września 2013 r. Zakład Ubezpieczeń Społecznych Oddział w G. odmówił ubezpieczonemu T. G. prawa do emerytury w obniżonym wieku emerytalnym z tytułu pracy w szczególnym warunkach z uwagi na niespełnienie warunków nabycia tego prawa, przewidzianych przepisami ustawy z dnia 17 grudnia 1998 r. o emeryturach i rentach z Funduszu Ubezpieczeń Społecznych (Dz. U. z 2009 r., nr 153 poz. 1227 ze zm.), tj. nieudowodnienia 25-letniego okresu składkowego i nieskładkowego, a jedynie 24 lata, 4 miesiące i 23 dni oraz 15-letniego okresu pracy w warunkach szczególnych, a jedynie 3 lat, 11 miesięcy i 2 dni.

Ubezpieczony odwołał się od powyższej decyzji wskazując, iż do dnia 31 grudnia 1998 r. przepracował 30 lat, z czego 16 w warunkach szkodliwych lub w szczególnym charakterze.

Decyzją z dnia 11 września 2013 r. Zakład Ubezpieczeń Społecznych Oddział w G. ponownie odmówił ubezpieczonemu T. G. prawa do emerytury w obniżonym wieku emerytalnym z tytułu pracy w szczególnym warunkach z uwagi na niespełnienie warunków nabycia tego prawa, przewidzianych przepisami ustawy z dnia 17 grudnia 1998 r. o emeryturach i rentach z Funduszu Ubezpieczeń Społecznych (Dz. U. z 2009 r., nr 153 poz. 1227 ze zm.), tj. nieudowodnienia 25-letniego okresu składkowego i nieskładkowego, a jedynie 24 lata, 4 miesiące i 23 dni oraz 15-letniego okresu pracy w warunkach szczególnych, a jedynie 5 lat, 9 miesięcy i 24 dni.

Organ rentowy do stażu pracy w warunkach szczególnych nie uwzględnił okresu zatrudnienia od 1 kwietnia 1987 r. do 31 grudnia 1991 r. w (...) w D., ponieważ ubezpieczony nie dostarczył wykazu przepracowanych dni w rozbiu na poszczególne lata, co uniemożliwia ustalenie faktycznie przepracowanych dni w poszczególnych miesiącach. Okresu tego nie uwzględniono również przy obliczaniu kapitału początkowego.

Od powyższej decyzji ubezpieczony również złożył odwołanie podając, że pracował w szczególnym charakterze przez łączny okres przekraczający 20 lat:

- w Spółdzielni (...) w T. od 2 maja 1977 r. do 31 maja 1981 r., od 1 stycznia 1993 r. do 31 października 1996 r. i od 15 kwietnia 1997 r. do 30 listopada 1998 r.,
- w Państwowym Gospodarstwie Rybackim S. w okresie od 1 czerwca 1981 r. do 2 maja 1985 r.,
- w (...) Związku Spółek (...) w W. od 10 maja 1985 r. do 31 marca 1987 r. w (...) Spółdzielni (...) w D. od 1 kwietnia 1987 r. do 31 grudnia 1991 r.

W odpowiedzi na powyższe odwołania ubezpieczonego pozwany organ rentowy wniósł o ich oddalenie oraz o połączenie niniejszych spraw na podstawie art. 219 k.p.c. W uzasadnieniu organ podtrzymał natomiast stanowisko wyrażone w zaskarżonej decyzji, a nadto podał, że brak podstaw do uwzględnienia jako pracy w szczególnych warunkach okresu zatrudnienia od 2 maja 1977 r. do 31 maja 1981 r. z tytułu zatrudnienia w (...) Spółdzielni (...) z uwagi na nie przedłożenie przez ubezpieczonego świadectwa wykonywani pracy w szczególnych warunkach. Nadto podał, że w okresie od 1 stycznia 1993 r. do 31 października 1996 r. i od 15 kwietnia 1997 r. do 30 listopada 1998 r. ubezpieczony zatrudniony był w Spółdzielni (...) w T., jednak nie przedłożył świadectwa wykonywania pracy w szczególnych warunkach.

Zarządzeniem z dnia 30 października 2013 r. tut. Sąd na podstawie art. 219 k.p.c. połączył powyższe sprawy do wspólnego rozpoznania (k. 16 akt sprawy).

W piśmie procesowym z dnia 26 listopada 2013 r. ubezpieczony wniósł o przeprowadzenie dowodu z zeznań świadków J. L. oraz J. W. na okoliczność wykonywani pracy w Spółdzielni (...), jej charakteru i okresu.

Sąd Okręgowy ustalił następujący stan faktyczny:

Ubezpieczony T. G., urodzony dnia (...), w dniu 23 sierpnia 2013 r. złożył w Zakładzie Ubezpieczeń Społecznych Oddział w G. wniosek o emeryturę w obniżonym wieku emerytalnym z tytułu pracy w szczególnym warunkach.

Ubezpieczony nie jest członkiem Otwartego Funduszu Emerytalnego, a wymagany wiek 60 lat ukończył w dniu 1 sierpnia 2013 r.

okoliczności bezsporne, vide: wniosek o emeryturę – k. 1-4 akt emerytalnych,

W toku postępowania przed organem rentowym według stanu na dzień 31 grudnia 1998 r. początkowo ubezpieczony udowodnił 24 lata, 4 miesiące i 23 dni okresów składkowych i nieskładkowych oraz 3 lat, 11 miesięcy i 2 dni okresu pracy w warunkach szczególnych.

W związku z tym, zaskarżoną w niniejszym postępowaniu decyzją z dnia 11 września 2013 r. Zakład Ubezpieczeń Społecznych Oddział w G. odmówił ubezpieczonemu T. G. prawa do emerytury w obniżonym wieku emerytalnym.

W wyniku odwołania ubezpieczonego od powyższej decyzji, po ponownym rozpoznaniu sprawy, organ rentowy uznał, iż ubezpieczony, według stanu na dzień 31 grudnia 1998 r., udowodnił 24 lata, 4 miesiące i 23 dni okresów składkowych i nieskładkowych oraz 5 lat, 9 miesięcy i 24 dni okresu pracy w warunkach szczególnych (od dnia 1 czerwca 1981 r. do 2 maja 1985 r. oraz od 10 maja 1985 r. do 31 marca 1987 r.).

Organ rentowy do stażu pracy oraz stażu pracy w warunkach szczególnych nie uwzględnił okresu zatrudnienia od 1 kwietnia 1987 r. do 31 grudnia 1991 r. w (...) w D..

dowód: karty przebiegu zatrudnienia – k. 6 i 42, decyzja z dnia 11 września 2013 r. – k. 8, decyzja z dnia 24 września 2013 r. – k. 43 akt emerytalnych, odwołania – k. 2 i 10-11 akt sprawy,

W okresie od dnia 2 maja 1977 r. do 31 maja 1981 r. ubezpieczony był zatrudniony w Spółdzielni Pracy (...) w T. na stanowisku rybaka.

Od 1 kwietnia 1987 r. do 31 grudnia 1991 r. ubezpieczony był z kolei zatrudniony w (...) Spółdzielni (...) w D. na stanowisku rybak.

W powyższych okresach ubezpieczony brał udział w połowach ryb, które miały miejsce od marca do października i tylko w tych okresach otrzymywał wynagrodzenie. W okresach zimowych naprawiał sieci.

dowód: świadectwo pracy z dnia 1 czerwca 1981 r. – k. 24, pismo z archiwum PIKA sp z o.o. w G. – k. 30 akt rentowych, świadectwo pracy z dnia 27 stycznia 1992 r. – w aktach pozwanego dot. świadczenia przedemerytalnego, zeznania świadków J. L. oraz J. W. – k.33 (protokół CD) akt sprawy.

Powyższy stan faktyczny Sąd ustalił na podstawie dokumentacji zgromadzonej w aktach niniejszej sprawy oraz aktach rentowych pozwanego organu, których prawdziwość i rzetelność nie była przez żadną ze stron kwestionowana. Sąd również nie znalazł podstaw do podważenia jej wiarygodności z urzędu.

Podstawę ustaleń stanu faktycznego stanowiły także zeznania świadków J. L. oraz J. W., bowiem jako osoby obce, nie zainteresowane wynikiem postępowania, a jednocześnie zatrudnione w spornych okresach w tych samych zakładach pracy, w ocenie Sądu zasługują na walor wiarygodności, tym bardziej, że ich zeznania razem z pozostałym zgromadzonym w sprawie materiałem dowodowym, w tym wyjaśnieniami ubezpieczonego, tworzą zwartą i logiczną całość.

Sąd Okręgowy zważył, co następuje:

W świetle poczynionych ustaleń faktycznych odwołanie skarżącego T. G. nie jest zasadne i z tego tytułu nie zasługuje na uwzględnienie.

Przedmiotem niniejszego postępowania była kwestia ustalenia prawa ubezpieczonego do emerytury. Wyniki przeprowadzonego przez Sąd postępowania dowodowego wykazały, że wnioskodawca nie legitymuje się 25 latami okresów składkowych i nieskładkowych, co sprawia, iż stanowisko organu emerytalnego odmawiające wnioskodawcy prawa do wcześniejszej emerytury, jest słuszne.

Zgodnie z art. 184 ust. 1 ustawy z dnia 17 grudnia 1998 r. o emeryturach i rentach z Funduszu Ubezpieczeń Społecznych (tekst jedn. z 2009 r. Dz. U. Nr 153 poz. 1227 ze zm.) ubezpieczonym urodzonym po dniu 31 grudnia 1948 r. przysługuje emerytura po osiągnięciu wieku przewidzianego w art. 32, 33, 39 i 40, jeżeli w dniu wejścia w życie ustawy osiągnęli:

- 1)okres zatrudnienia w szczególnych warunkach lub w szczególnym charakterze wymaganym w przepisach dotychczasowych do nabycia prawa do emerytury w wieku niższym niż 60 lat – dla kobiet i 65 lat - dla mężczyzn oraz
- 2)okres składkowy i nieskładkowy, o którym mowa w art. 27.

Emerytura, o której mowa w ust. 1, przysługuje pod warunkiem nieprzystąpienia do otwartego funduszu emerytalnego albo złożenia wniosku o przekazanie środków zgromadzonych na rachunku w otwartym funduszu emerytalnym, za pośrednictwem Zakładu, na dochody budżetu państwa (ust. 2).

Zgodnie z art. 32 ust. 1 ustawy ubezpieczonym urodzonym przed dniem 1 stycznia 1949 r., będącym pracownikami zatrudnionymi w szczególnych warunkach lub w szczególnym charakterze, przysługuje emerytura w wieku niższym niż określony w art. 27 pkt 1 ustawy. Przy czym dla celów ustalenia uprawnień, o których mowa wyżej za pracowników zatrudnionych w szczególnych warunkach uważa się pracowników zatrudnionych przy pracach o znacznej szkodliwości dla zdrowia oraz o znacznym stopniu uciążliwości lub wymagających wysokiej sprawności psychofizycznej ze względu na bezpieczeństwo własne lub otoczenia (ust. 2 art. 32 ustawy). Zgodnie natomiast z dalszym uregulowaniem wiek emerytalny, o którym mowa w ust. 1, rodzaje prac lub stanowisk oraz warunki, na podstawie których osobom wymienionym wyżej przysługuje prawo do emerytury, ustala się na podstawie przepisów dotychczasowych (ust. 4 art. 32). Oznacza to, że na potrzeby niniejszej ustawy pracami wykonywanymi w szczególnych warunkach są prace wymienione w § 4-8a rozporządzenia Rady Ministrów z dnia 7 lutego 1983 r. w sprawie wieku emerytalnego pracowników zatrudnionych w szczególnych warunkach lub w szczególnym charakterze (Dz. U. Z 1983 r. nr 8 poz. 43 ze zm.), mimo, iż przedmiotowe rozporządzenie zostało wydane w oparciu o art. 55 ustawy z dnia 14 grudnia 1982 r. o zaopatrzeniu emerytalnym pracowników i ich rodzin (Dz. U. Nr 40, poz. 267), która z kolei została uchylona z dniem 1 stycznia 1999 r. przez art. 195 pkt 5 ustawy z dnia 17 grudnia 1998 r. o emeryturach i rentach z Funduszu Ubezpieczeń Społecznych.

W myśl § 4 ust. 1 rozporządzenia pracownik, który wykonywał prace w szczególnych warunkach, wymienione w wykazie A, nabywa prawo do emerytury, jeżeli spełnia łącznie następujące warunki:

- 1) osiągnął wiek emerytalny wynoszący: 55 lat dla kobiet i 60 lat dla mężczyzn,
- 2) ma wymagany okres zatrudnienia, w tym co najmniej 15 lat pracy w szczególnych warunkach.

Dodatkowo wskazać należy również na § 2 ust. rozporządzenia Rady Ministrów z dnia 7 lutego 1983 r., zgodnie z którym okresami pracy uzasadniającymi prawo do świadczeń na zasadach określonych w rozporządzeniu są okresy, w których praca w szczególnych warunkach lub w szczególnym charakterze jest wykonywana stale i w pełnym wymiarze czasu pracy obowiązującym na danym stanowisku pracy.

Okresy pracy natomiast, o których mowa w ust. 1, stwierdza zakład pracy, na podstawie posiadanej dokumentacji, w świadectwie wykonywania prac w szczególnych warunkach, wystawionym według wzoru stanowiącego załącznik do przepisów wydanych na podstawie § 1 ust. 2 rozporządzenia, lub w świadectwie pracy (§ 2 ust. 2).

Trzeba jednak zwrócić uwagę, że zgodnie z ugruntowanym orzecznictwem i utartą praktyką w postępowaniu przed sądem okresy zatrudnienia w szczególnych warunkach lub w szczególnym charakterze, przewidziane rozporządzeniem Rady Ministrów z dnia 7 lutego 1983. w sprawie wieku emerytalnego pracowników zatrudnionych w szczególnych warunkach lub w szczególnym charakterze (Dz. U. nr 8, poz. 43 ze zm.) mogą być ustalane także innymi środkami dowodowymi niż dowód z zaświadczenia z zakładu pracy (por. uchwała Sądu Najwyższego z dnia 10 marca 1984r., III UZP 6/84 oraz uchwała Sądu Najwyższego z dnia 21 września 1984 r. III UZP 48/84), a więc wszelkimi dopuszczalnymi przez prawo środkami dowodowymi.

Mając na uwadze fakt, iż spór w przedmiotowej sprawie dotyczył zatrudnienia wnioskodawcy w od 1 kwietnia 1987 r. do 31 grudnia 1991 r. w (...) Spółdzielni (...) w D. – po pierwsze należało dokonać ustaleń w zakresie przepisów regulujących kwestię wymiaru czasu pracy członków rolniczych spółdzielni produkcyjnych koniecznego do uzyskiwania świadczeń z ubezpieczenia społecznego, a następnie przez pryzmat tychże regulacji ocenić ustalony w sprawie stan faktyczny tj. wymiar czasu pracy wnioskodawcy.

Zgodnie z art. 6 ust. 2 punkt 12 ustawy, za okresy składkowe uważa się przypadające przed dniem 15 listopada 1991 r. następujące okresy, za które została opłacona składka na ubezpieczenie społeczne albo za które nie było obowiązku opłacania składek na ubezpieczenie społeczne pracy na obszarze Państwa Polskiego w rolniczych spółdzielniach produkcyjnych i w innych spółdzielniach zrzeszonych w Centralnym (...), w zespołowych gospodarstwach rolnych spółdzielni kółek rolniczych zrzeszonych w Krajowym Związku (...) oraz pracy na rzecz tych spółdzielni:

a) objętej obowiązkiem ubezpieczenia społecznego, za które opłacono składkę na to ubezpieczenie lub w których występowało zwolnienie od opłacania składki,

b) przed dniem objęcia obowiązkiem ubezpieczenia społecznego z tego tytułu.

Podstawowym aktem prawnym w powyższym zakresie jest dekret z dnia 4 marca 1976 r. o ubezpieczeniu społecznym członków rolniczych spółdzielni produkcyjnych i spółdzielni kółek rolniczych oraz ich rodzin (Dz. U. z 1983 r. nr 27 poz. 135 j.t.), dalej: dekret, który obowiązywał od dnia 01 maja 1976 r. do dnia 01 stycznia 2003 r., zatem również w spornym okresie.

Zgodnie z art. 4 dekretu przy ustalaniu okresu pracy w spółdzielni wymaganego do uzyskania świadczeń:

1. za dzień pracy uważa się 8 godzin pracy, a przed dniem 1 lipca 1962 r. dzień, który stanowił podstawę do obliczenia dniówki obrachunkowej; do dni pracy zalicza się również dni urlopu wypoczynkowego oraz dni pobierania zasiłku chorobowego, macierzyńskiego lub opiekuńczego,

2. za miesiąc pracy uważa się 20 dni pracy dla mężczyzny oraz 13 dni pracy dla kobiety, a jeżeli ubezpieczony użytkuje działkę przyzagrodową lub dostarcza spółdzielni produkty rolne wytworzone w prowadzonym przez siebie gospodarstwie rolnym - 18 dni pracy dla mężczyzny oraz 11 dni pracy dla kobiety,

3. za rok pracy uważa się rok obrachunkowy, w którym mężczyzna przepracował w spółdzielni co najmniej 240 dni pracy, kobieta 150 dni pracy, a jeżeli użytkuje działkę przyzagrodową lub dostarcza spółdzielni produkty rolne wytworzone w prowadzonym przez siebie gospodarstwie rolnym - to co najmniej: mężczyzna 220 dni pracy, a kobieta 130 dni pracy.

Stanowisko w tym zakresie znajduje doprecyzowanie w dość bogatym wyborze judykatów. Sąd Najwyższy przyjął mianowicie, iż w stosunku do członków rolniczej spółdzielni produkcyjnej istotne dla zaliczenia roku pracy do okresu zatrudnienia wymaganego do uzyskania renty inwalidzkiej lub emerytury jest przepracowanie w tym roku wymaganej ilości dniówek obrachunkowych, a nie faktyczny okres pozostawania w ubezpieczeniu (wyrok Sądu Najwyższego z dnia 24 maja 2012 r., II UK 255/11). W uzasadnieniu tego wyroku Sąd Najwyższy wskazał, iż stosowanie przeliczników dniówek obrachunkowych na okresy ubezpieczenia społecznego uzasadnione było ze względu na różnicę między pracą wykonywaną w ramach stosunku pracy a pracą świadczoną w ramach stosunku członkostwa w rolniczej spółdzielni produkcyjnej (por. wyrok Sądu Najwyższego z dnia 25 stycznia 2005 r., I UK 142/04, OSNP 2005 Nr 17, poz. 272 i z dnia 5 czerwca 1968 r., I PR 183/68, niepublikowany). Stosowanie przepisów o ubezpieczeniu społecznym musiało uwzględniać swoisty stosunek prawny, odmienny zarówno od pracowniczego, jak i od spółdzielczego stosunku pracy, w którym pozostawali członkowie rolniczych spółdzielni produkcyjnych, opierający się na prawie i obowiązku każdego zdolnego do pracy członka spółdzielni do wykonywania pracy w spółdzielni w zakresie ustalonym przez statut lub uchwałę walnego zgromadzenia (art. 113 ustawy z dnia 17 lutego 1961 r. o spółdzielniach i ich związkach, Dz. U. z 1961 r. Nr 12, poz. 61) oraz przyjmowania za podstawę obliczania wkładu pracy członków dniówki obrachunkowej (art. 116 ustawy o spółdzielniach i ich związkach). Ten sposób obliczania stosowany był zresztą tylko do okresów pracy w spółdzielni przypadających po dniu 1 lipca 1962 r., kiedy wprowadzono nową ewidencję, odpowiadającą potrzebom emerytalnym; za okres do dnia 30 czerwca 1962 r. za 1 dzień pracy przyjmowało się dniówkę obrachunkową - nie więcej jednak niż 300 rocznie, a jeżeli w spółdzielni brak było ewidencji dniówek obrachunkowych, zaliczało się 100 dni za każdy rok członkostwa. **Wyznacznikiem pracy w spółdzielni nie był przeto dzień pracy, ale szczególny miernik nakładu pracy, którym była dniówka obrachunkowa** (dniówka inwentarzowa, także złoty obrachunkowy), **a czasem stawki wynagrodzenia za poszczególne roboty**. Ogólna liczba dniówek uzyskanych w danym roku gospodarczym stanowiła podstawę do obliczenia wynagrodzenia członka za dany rok, płatnego zaliczkowo i wyrównywanego po sporządzeniu i zatwierdzeniu bilansu.

W innym wyroku Sąd Najwyższy z kolei przyjął, iż mając na uwadze, że dekret z dnia 4 marca 1976 r. o ubezpieczeniu społecznym członków rolniczych spółdzielni produkcyjnych, spółdzielniach kółek rolniczych i ich rodzin zgodnie z

art. 3 ust 1 pkt 5 obejmuje świadczenia emerytalne, zasadne jest na podstawie rygorów tej ustawy zaliczenie okresów pracy, w sytuacji gdy przepisy ustawy z dnia 17 grudnia 1998 r. o emeryturach i rentach z Funduszu Ubezpieczeń Społecznych nie uchyliły dekretu w tym zakresie - to jest ustalania okresu pracy do celu uzyskania świadczeń (wyrok Sądu Najwyższego z dnia 1 września 2010 r., II UK 80/10). Analogicznie także przyjęto, iż zaliczenie do stażu ubezpieczeniowego okresu pracy domownika członka rolniczej spółdzielni produkcyjnej wymaga wykazania liczby przepracowanych dniówek obrachunkowych (wyrok Sądu Najwyższego z dnia 12 maja 1999 r., II UKN 624/98).

Szerokie rozważania w powyższym zakresie zaprezentował również Sąd Apelacyjny w Gdańsku, wyjaśniając, iż warunki podlegania ubezpieczeniu społecznemu należy odnieść do art. 1 w związku z art. 2 pkt 3 dekretu z dnia 4 marca 1976 r. o ubezpieczeniu społecznym członków rolniczych spółdzielni produkcyjnych i spółdzielni kółek rolniczych oraz ich rodzin, wymieniającego jako podmioty ubezpieczenia społecznego członków rolniczych spółdzielni produkcyjnych. Trzeba z tego wnosić, że każdy członek rolniczej spółdzielni produkcyjnej, który wykonywał pracę na jej rzecz, wykonywał pracę objętą obowiązkiem ubezpieczenia społecznego, o której mowa w art. 6 ust. 2 pkt 12 u.e.r.f.u.s. Objęcie pracy członków rolniczych spółdzielni produkcyjnych ubezpieczeniem społecznym nie było zastrzeżone innymi warunkami, lecz jednocześnie samo podleganie obowiązkowi ubezpieczenia należy uznać za niewystarczające do zaliczenia okresu ubezpieczenia z tytułu pracy w rolniczej spółdzielni produkcyjnej do okresów składkowych. Wymiar świadczonej pracy miał również wpływ na podleganie ubezpieczeniu społecznemu i wprowadzona w art. 4 dekretu zasada ustalania okresu pracy w spółdzielni wymaganego do uzyskania świadczeń przez uznawanie za dzień pracy 8 godzin pracy, za miesiąc 20 dni i za rok pracy rok obrachunkowy, w którym mężczyzna przepracował w spółdzielni co najmniej 240 dni lub odpowiednio 18 dni w miesiącu i 220 dni w roku, gdy użytkował działkę przyzagrodową lub dostarczał spółdzielni produkty rolne wytworzone w prowadzonym przez siebie gospodarstwie rolnym, poza członkostwem w spółdzielni, decydowała o podleganiu ubezpieczeniu społecznemu (wyrok Sądu Apelacyjnego w Gdańsku z dnia 11 stycznia 2013 r., III AUa 1140/12). Kwalifikacja okresów składkowych według zasad określonych art. 6 u.e.r.f.u.s., przebytych przed 1 stycznia 1999 r. musiała być dokonana na podstawie przepisów obowiązujących w okresie zatrudnienia osoby ubiegającej się o przyznanie prawa do określonego świadczenia. Powyższe wynikało z specyficznego charakteru pracy w spółdzielniach rolniczych oraz faktu, iż kwestie te nie są szczegółowo uregulowane przepisami ustawy o emeryturach i rentach z FUS. Mając na uwadze, że w poszczególnych okresach roku kalendarzowego obciążenie spółdzielców i ich domowników pracą układało się bardzo różnorodnie, na gruncie prawa do świadczeń dla członków rolniczych spółdzielni produkcyjnych stosowano fikcję prawną, gdzie za 1 dzień pracy przyjmowało się dniówkę obrachunkową. System ten stosowany był zresztą tylko do okresów pracy w spółdzielni przypadających po dniu 1 lipca 1962 r., kiedy wprowadzono nową ewidencję, odpowiadającą potrzebom emerytalnym. Wyznacznikiem pracy w spółdzielni nie był przeto dzień pracy, ale szczególny miernik nakładu pracy, którym była dniówka obrachunkowa (dniówka inwentarzowa, także złoty obrachunkowy), a czasem stawki wynagrodzenia za poszczególne roboty (wyrok Sądu Apelacyjnego w Gdańsku z dnia 13 grudnia 2012 r., III AUa 1005/12).

Przenosząc powyższe rozważania na grunt niniejszej uznać należało zatem, iż dla zaliczenia wnioskodawcy T. G. poszczególnych spornych lat pracy do okresu zatrudnienia wymaganego do uzyskania renty inwalidzkiej lub emerytury konieczne jest przepracowanie w tym roku wymaganej ilości dniówek obrachunkowych – zgodnie z wymiarem wynikającym z, cytowanego wyżej, art. 4 dekretu.

Podkreślenia wymaga jednak, że mając na względzie specyfikę postępowania w sprawach ubezpieczeń społecznych oraz fakt, iż w przedmiotowej sprawie pomiędzy wnioskodawcą, a organem ubezpieczeń społecznych powstał spór dotyczący wymiaru okresów składkowych i nieskładkowych ubezpieczonego – Sąd Okręgowy uznał, iż przy rozstrzygnięciu niniejszej sprawy zasadnicze znaczenie winna znaleźć zasada wyrażona w art. 6 k.c., zastosowana odpowiednio w postępowaniu z zakresu ubezpieczeń społecznych. Zgodnie, bowiem z treścią art. 6 k.c. ciężar udowodnienia faktu spoczywa na osobie, która z faktu tego wywodzi skutki prawne. Sama zasada skonkretyzowana w art. 6 k.c., jest jasna. Ten, kto powołując się na przysługujące mu prawo, żąda czegoś od innej osoby, obowiązany jest udowodnić fakty (okoliczności faktyczne) uzasadniające to żądanie, ten zaś, kto odmawia uczynienia zadość żądaniu, a więc neguje uprawnienie żądającego, obowiązany jest udowodnić fakty wskazujące na to, że uprawnienie żądającemu

nie przysługuje (Komentarz do kodeksu cywilnego. Księga pierwsza, część ogólna. Stanisław Dmowski i Stanisław Rudnicki, Wydawnictwo Prawnicze Lexis Nexis, Warszawa 2005 r., Wydanie 6). Również judykatura stoi na takim stanowisku, czego wyrazem jest wyrok Sądu Najwyższego – Izba Cywilna i Administracyjna z dnia 20 kwietnia 1982 r., I CR 79/82, w którym wyrażono pogląd, iż „Reguła dotycząca ciężaru dowodu nie może być rozumiana w ten sposób, że zawsze, bez względu na okoliczności sprawy, spoczywa on na stronie powodowej. Jeżeli strona powodowa udowodniła fakty przemawiające za zasadnością powództwa, to na stronie pozwanej spoczywa ciężar udowodnienia ekscepcji i faktów uzasadniających jej zdaniem oddalenie powództwa”.

Przenosząc powyższą regułę na grunt niniejszej sprawy przyjąć należy, iż skarżący decyzję ZUS ubezpieczony, zaprzeczając twierdzeniom organu rentowego, który na podstawie przeprowadzonego postępowania kontrolnego dokonał niekorzystnych dla nich ustaleń, winny był w postępowaniu przed sądem nie tylko podważyć trafność poczynionych w ten sposób ustaleń dotyczących okresów składkowych i nieskładkowych, ale również, nie ograniczając się do polemiki z tymi ustaleniami, wskazać na okoliczności i fakty znajdujące oparcie w materiale dowodowym, z których możliwym byłoby wyprowadzenie wniosków i twierdzeń zgodnych z ich stanowiskiem reprezentowanym w odwołaniu od decyzji. Należy zauważyć, że w przedmiotowej sprawie skarżący nie zdołał udowodnić ilości przepracowanych w spornych okresach dniówek, co umożliwiłoby uwzględnienie zatrudnienia w Rolniczych Spółdzielniach produkcyjnych do stażu pracy..

Podkreślenia wymaga, bowiem, iż na okoliczność świadczenia pracy od 1 kwietnia 1987 r. do 31 grudnia 1991 r. w (...) Spółdzielni (...) w D., ubezpieczony przedłożył świadectwo pracy oraz zaświadczenie, z których wynikało, w jakim okresie był zatrudniony. W aktach rentowych pozwanego znajdowały się również kartoteki zarobkowe za lata 1987-1989 oraz przygotowane przez archiwum zestawienie zarobków ubezpieczonego za lata 1989-1991. Podkreślenia wymaga jednak, że powyższa dokumentacja była niekompletna (pomimo m.in. wskazania wysokości dniówki) i jej treść nie pozwalała na ustalenie ilości przepracowanych w danym roku dniówek obrachunkowych. Dodatkowo, z treści zeznań przesłuchanych w sprawie świadków jednoznacznie wynikało, że w spornych okresach ubezpieczony brał udział w połowach ryb, które miały miejsce od jedynie marca do października i tylko w tych okresach otrzymywał wynagrodzenie, co uniemożliwia uznanie, że wykonywał prace przez cały rok. Świadczenie ci w sposób zbieżny i dla Sądu wiarygodny opisywali wymiar i rodzaj pracy, jaką ubezpieczony wykonywał w w/w okresie – nadto w ocenie Sądu mieli oni obiektywną możliwość posiadania wiedzy na temat rodzaju i charakteru pracy ubezpieczonego, wykonując prace na tym samym stanowisku w podobnych okresach. Co istotne, świadkowie podkreślali również, iż ubezpieczony był członkiem rolniczej spółdzielni produkcyjnej.

Reasumując, w ocenie Sądu Okręgowego ubezpieczony nie wykazał dostatecznie ilości przepracowanych dniówek obrachunkowych w spornych okresach zatrudnienia w (...) Spółdzielni (...) w D., a tym samym, w świetle cytowanych wyżej przepisów i orzecznictwa, nie udowodnił wymaganego do przyznania mu prawa do emerytury 25-letniego okresu składkowego i nieskładkowego.

Podkreślić należy również, że spornym w niniejszej sprawie było, czy okresy zatrudnienia ubezpieczonego na stanowisku rybaka od dnia 2 maja 1977 r. do 31 maja 1981 r. w Spółdzielni Pracy (...) w T. oraz od 1 kwietnia 1987 r. do 31 grudnia 1991 r. w (...) Spółdzielni (...) w D. mogą zostać zaliczone do stażu pracy w warunkach szczególnych. Niemniej jednak, wobec nie spełnienia przez ubezpieczonego wymogu wykazania 25-letniego okresu składkowego i nieskładkowego, prowadzenie postępowania na okoliczność wykonywania przez ubezpieczonego pracy w warunkach szczególnych było zbędne. Zauważyć bowiem trzeba, że tylko spełnienie wszystkich warunków łącznie umożliwia przyznanie prawa od emerytury.

Tym samym, zdaniem Sądu Okręgowego, ubezpieczony nie spełnił wszystkich koniecznych przesłanek dla nabycia wnioskowanej emerytury – w związku z czym sporna decyzja, odmawiająca wnioskodawcy prawa do świadczenia, jako prawidłowa odpowiada prawu.

Mając powyższe na uwadze, Sąd Okręgowy na podstawie art. 477¹⁴ § 2 k.p.c. w związku z cytowanymi wyżej przepisami orzekł jak w sentencji wyroku.

SSO Bożenna Zalewska

(...)

1. (...)

2. (...)

3. (...)

(...)

(...)